

Pristan pri čupah

Kjer adrijansko morje tiho buči

Dostop: Do Pristana pri čupah (Canovella de Zoppol) pridemo iz Nabrežine (Aurisina) po označeni Ribiški poti, ki se s tega kraja spušča k obali Tržaškega zaliva. Nahaja se na sredini med gradovoma Devin in Miramar, med katerima je 15 km razdalje.

Naravne lepote

Zgodovinsko-kulturne znamenitosti

Pot do Pristana pri čupah se spušča skozi oljčnike in vinograde.

Ko po tebi hrastov brod peljal je slovanski rod ... Brod iz Jenkove domoljubne pesmi »Buči, buči, morje adrijansko« je lahko tudi čupa, zanimiv slovenski ribiški čoln. Da, čupa je peljala slovenski

rod v ribičijo po severnem delu Tržaškega zaliva, še posebno Nabrežince in prebivalce drugih vasi za kraškim robom, ki so imeli posebno veselje do ulova tun. Bilo je to do 7 metrov dolgo in zelo ozko plovilo (70 centimetrov), izdobljeno iz enega samega debla, torej podobno mostiščarskim drevakom z Ljubljanskega barja. Na začetku 20. stoletja so Nabrežinci imeli 17 čup, kar pomeni, da je bilo slovensko pomorsko ribištvo kar živahno. Bruno Lisjak Volpi, ki se temu poglavju našega ribištva posveča z veliko vnemo in v vasi Križ ustanavlja ribiški muzej, je ohranil tudi spomin na pravcate ribiške vojne s *čožoti*, ribiči iz italijanske Chioggie, ki so našim Kraševcem prihajali na morsko polje »v zelje«.

Danes čup v njihovem pristanu pod Nabrežino ni več. En primerek je ohranjen v Slovenskem etnografskem muzeju v Ljubljani,

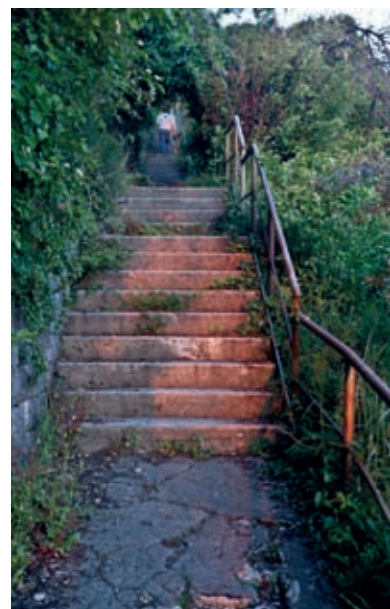

drugi je na ogled v tržaški občini. Ohranjena pa sta pristan in pot, po kateri so se Nabrežinci spuščali k morju ali pa se dvigali nazaj proti svoji vasi.

Dvigali? Nabrežinci ne živijo na morski brežini. Nabrežina leži na zaravni za kraškim robom, za prelomom, kjer Kras strmo pada v morje. Iz svoje vasi morja sploh ne vidijo. Do obale je okoli 150 višinskih metrov globoko.

Vsaka slovenska vas je nekoč imela svojo pot do morja. Najbolje je ohranjena ravno nabrežinska Ribiška pot, navzdol dolga dobre pol ure hoda, ki se začne na samem robu, tik pod srednjo šolo Iga Grudna. Speljana je v glavnem po stopnicah in podestih. Gor grede je kar naporena. Lahko si predstavljamo, kako težko je bilo domov tovoriti ulov.

Ta prastara pot že od leta 1857 naprej prečka železniško križišče, od leta 1928 pa tudi tržaško obalno cesto. Šele pod to cesto dobimo pravi vtis njene stoletne umeščenosti med številne težaško zgrajene zemeljske terase, utrjene s podpornimi zidovi, na katerih so Slovenci imeli vrtove, sadovnjake, oljčnike in vinograde. Zidovi so v višjih legah zgrajeni iz apnenca, v spodnjih pa iz fliša, kar kaže na tukajšnjo geološko mejo. Teraso, ki se tu imenujejo *paštini*, so pretežno že opuščene, predvsem zaradi težavne dostopnosti. Tu je bilo pač treba vsako orodje prinesiti in vsak pridelek odnesti. Kljub temu so nekatere terase še zmeraj obdelane, zlasti tiste v bližini obalne ceste. Po mnogih bolj dostopnih mestih pa so številne vikende postavili in do njih speljali zavite cestice premožnejši Tržačani, kar pomeni, da so navidezni dostopi do obale odrezani. Podoba nekdanje povsem slovenske

Pot z Nabrežine k pristanu je še zmeraj prehodna le za pešce.

To je bil nekoč varen pristan ribiških plovil čup. Zdaj v njem rada pristane kakšna utrujena duša.

Tabla v pristanu, na kateri so vklesani verzi nabrežinskega pesnika Iga Grudna.

Gostišče je umaknjeno pod obrežno drevje. Pot k Pristanu pri čupah se spušča s kraškega roba po paštnah, terasah, vmes pa prečka tržaško cesto in železnico.

obale je marsikje skažena. Pri nekaterih bajtah, ki se zdijo, kot da stojijo na eni nogi, imaš občutek, da jih bo kmalu odneslo v morje. No, med temi gradbeniškim sračjimi gnezdi pa Ribiška pot, velikokrat speljana tudi po dišečih senčnih stezah, vendarle neomejeno doseže Pristan pri čupah.

Pravi balzam za slovensko dušo je spominska tabla, ki so jo Nabrežinci postavili leta 1976. Vzidana je tik nad obalo, v njo pa so vklesani verzi Iga Grudna (1893–1948), pesnika iz Nabrežine:

Naj kdor koli kdaj te vpraša, / kdo živi na zemlji tej, / vedi, zemlja ta je naša, / tvoji dedi spijo v njej, / zanjo bori se naprej.

Ob bifejčku nad pristanom je dvojezična informativna tabla, sam pristan pa, ki je naravno zaščiten pred burjo, se pred južnimi vetrovi brani s trdno sklenjenim obročem iz težkih skal, tako da je vanj varno pripluti, privezati v njem tudi kakšen umetelno zgrajen, navigacijsko sofisticiran slovenski čoln iz, denimo, lucijske marine. Pripluti in počastiti spomin na edinstvene čupe?

Naše morje: tu je tiho, tu je mirno in samotno, tu ni preveč obljudeno. Tu je veliko malo slovensko morje. Najlepše se je kar stegniti po brežinah okoli Pristana pri čupah, uživati sonce, namakati noge ali poslušati plivkanje valov. Ali pa si, takrat ko z dlanmi otipaš morsko peno, ki jo zapuščajo valovi na škrebļajajočih kamenčkih, zaželei, da ne bi z morja adrijskega pribučalo še kaj hujšega. Pomisliti, da smo samo pena, ki jo prinaša morje, kamenčki, ki škrebļajo. To morje, ki valovi, ki se dviga in spušča, pa je čas.

